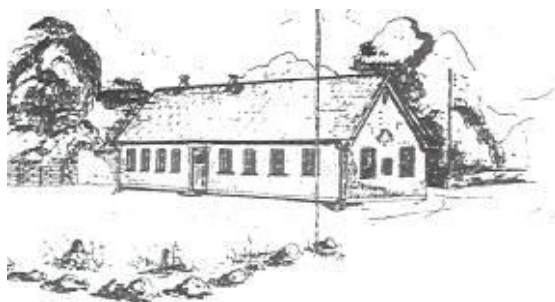

Drejø Forsamlingshus fra 1896 - 2014.

Dengang Drejø By var HELE Drejøe:

Indtil 1832 lå alle Drejøs 27 gårde tæt sammenbyggede midt på øen - i Drejø By – uden om Byen var intet. Den tryghed det tætte fællesskab hermed gav, kan man i dag fornemme lidt af ved at se på Modellen af den gamle Drejø By på Gl. Elmegaard. Uden for byen var der kun marker og overdrev til dyrene. Men det uundgåelige kom, om end 40 år senere på Drejø end i det meste af det øvrige land. I 1833 blev 9 gårde ved lodtrækning flyttet uden for byen – og uden for fællesskabet – Det gamle Oldermandslaug's tid var ved at være forbi. Men det skabte samtidig plads for noget nyt – bl.a. nye veje gennem Drejø By. Hidtil havde al færdsel foregået i mellem gårdene på tværs af gårdspladser og møddinger. Efter branden i 1942 kom endnu en ny vejgennemføring.

Ved den store brand af Drejø By den 23. juni 1942, blev 11 gårde og 7 huse lagt i aske. Dengang en stor katastrofe, men nu kunne Landbrugskommissionens udskiftningsplaner fra 1793 endelig fuldføres. Kun de 4 gårde, der undgik branden blev tilbage i Drejø By, resten blev flyttet ud og genopbygget på de til liggende jorde rundt på øen. Var det ikke sket dengang, havde Drejø i dag været eet stort egnsmuseum.

Drejø's storhedstid:

Fra 1880'erne og frem til 1920'erne havde Drejø sin store opblomstringsperiode. Øen havde dengang o. 350 indbyggere. Den gamle naturhavn fra begyndelsen af 1800 på nordsiden af øen blev udvidet med en mole, og i 1883 blev der indkøbt en dampdrevet fragt- og passagerbåd med fast ugentlig forbindelse til Svendborg, Tåsinge og Faaborg, samt i 1905 en ny anlagt fiskerihavn på sydsiden med fast forbindelse til Svendborg og Ærø. Øen havde i forvejen både Kirke og Skole, nu blev der også opført et teglværk, en smedje, en træskofabrik, 4 købmændsforretninger, et bageri, et badehotel, et andelsmejeri, elektricitetsværk, telefoncentral og et forsamlingshus – fællesskabets tid var ikke helt forbi!

Interessentskabet "Drejø Forsamlingshus":

Skøde

Undertegnede Jens Mortensen og Morten Mortensen skøde og overdrage herved til Bestyrelsen for Forsamlingshuset paa Drejø den os ifølge Skøde af D.D. tilhørende Parcel Matr. No. 26a af Drejø af Hartkorn ½ Alb., Glsk. 6 øfre, og da Bestyrelsen har betalt os den for samme akkorderende Købesum 900 Kr. , erkender vi herved ingen videre Ret at have til eller i samme, men den skal fra i Dag tilhøre Ejerne af fornævnte Forsamlingshus med de samme rettigheder, Byrder og Forpligtigelser, hvormed vi hidtil har ejet den under Hjemmelsansvar for os efter Loven.

Til Stadfæstelse under vor Haand vidnesfast.

Drejø, den 3/10 1894

Bestyrelsen for "Drejø Forsamlingshus købte hermed et stykke jord hvorpå Forsamlingshuset skulle bygges. Det menes, at stå klar i 1896, og blev bygget på tomten af en af de udflyttede gårde "Brolykke". Bestyrelsen solgte aktier á 12 kr.50 øre pr. Aktie. Aktiekapitalen betalte materialerne og øboerne udførte selv arbejdet.

"Huset", som det hed i daglig tale, blev bygget i røde mursten med skiffertag. Det bestod af een stor sal samt et lille køkken med et bryggers. Indgangsdøren sad i gavlen mod vest, og førte direkte ind i

salen, hvor overtøjet hang langs endevæggen. Salen blev opvarmet af en stor, koksfyret kakkelovn. Toiletterne var to gammeldags das i en sidebygning af træ uden for selve huset.

Forsamlingshuset blev med tiden for trangt, og på et bestyrelsesmøde den 1. juli 1922 blev det vedtaget at ”optage et lån på 14.000 hos grdr. Jens Hansen, Drejø Skov, til brug ved den nye forsamlingshusbygning, efter nærmere aftale”.

På bestyrelsesmøde den 26. september 1923 blev det besluttet: ”at der ikke maa nydes Spiritus i Forsamlingshuset uden paa Lovmæssig maade med Polititilladelse og Betaling af Skat”.

Endvidere står i protokollen: ”Paa Ekstrageneralforsamling den 9. November 1924 var mødt 23 Medlemmer, der blev enstemmigt vedtaget, at installere Elektrisk Lys i Salen. Udgifterne ved Installationen vedtoges at indgaa i Elekrisitetslaanet, hvis det kan lade sig gøre at blive optaget i dette, hvis ikke opkræves Udgifterne pr. andel i Forsamlingshuset”.

På generalforsamling den 30. august 1925 blev byggesagens forløb fremstillet, og meddelt at bestyrelsen havde fået ”tilsagn hos Sogneraadformand Jens Hansen mod 1. Prioritets Panteret i Forsamlingshuset og Solidarisk Kaution af samtlige Interessender”.

Af Låneprovenuet 14.000 kr. udbetaltes de gamle Interessenter 4.000 kr., medens resten 10.000 kr. anvendtes til dækning af selskabets udgifter ved køb af matr.nr. 26 d, 2.000 kr. og ombygningen ca. 8.000 kr.

I 1924 blev der købt en parcel med tilhørende bygninger af fisker Hans Rasmussen Hansen Matr. Nr. 26d., som af samme parcel solgte en byggegrund til styrmand Jens Pofler, Drejø, (han byggede Lillebo). Bygningerne, som var rester efter den udflyttede gård (Brolykke), blev revet ned, så Forsamlingshuset fik mulighed for at udvide, og huset blev forøgede med nogle meter. Det gav plads til et større køkken og en ekstra lille stue bl.a. beregnet til bestyrelsesmøder. Hovedindgangen blev flyttet om på nordsiden, hvor der blev en forgang, med plads til overtøjet. Gangen gik mellem den store sal og den nye stue kaldet ”Slyngelstuen”. Fra forgangen blev der lavet en trappe op til en nybygget balkon, med udkik ud over den store sal. I salen blev der o. 1936 malet 1 stort maleri direkte på den kalkede væg øverst mod vest. Drejø Gl. Havn blev malet af Jens Peder Jespersen – de 2 nederste med motiver fra den gamle Drejø By blev malet o. 1956 af hans søn, Povl Jespersen.

Der bygges nye toiletter:

I 1962 blev de 2 gamle das erstattet af en nye toiletbygning. Alt skete ved frivillig hjælp, men ikke uden sværslag. Forsamlingshusets bestyrelse havde foreslået en ny, hårdt tiltrængt toiletbygning, hvilket ikke helt passede enkelte på øen, og blev på deres foranledning forkastet på en generalforsamling. Det fik den samlede bestyrelse til at gå i protest, og der måtte vælges en ny bestyrelse. Det blev ”Håndværkerbestyrelsen”, som den blev kaldt, da det var øens 5 håndværkere, der gik med. De fik gennemtruffet en ny toiletbygning med to wc med ”træk - og - slip”, og med adgang til salen. Det var en stor behagelighed, ikke mere at skulle uden for Huset i den anledning. Pengene blev samlet ind hos aktionærene, og bestyrelsen udførte selv det meste af arbejdet.

Køkkenet udbygges:

I sommeren 1969 søgte smedens kone, Kirsten Nielsen, bestyrelse om tilladelse til at leje Huset, med henblik på at lave en slags spise/kaffested i den store sal. Hun fik tilladelsen mod at betale 10% af omsætningen samt for el og olieforbrug. Der var dog et mindre problem, i det der ifølge Levnedsmiddelkontrollen ikke var højt nok til loftet i køkkenet, samt at der var trægulv. Bestyrelsen gik endnu engang i arbejde – gulvet blev gravet ud, sænket 10 cm, og der blev lagt fliser. I sommeren 1970 fik hun endvidere tilladelse til at sælge lidt bagerbrød fra en iskiosk opstillet på pladsen foran forsamlingshuset, da øens bager lukkede. I 1973 lukkede Jetta sin købmandsbutik, og øen stod nu uden købmandsvarer, så Kirsten fik hurtigt udvidet sortimentet i kiosken. Kirsten var en driftig og forudseende kone - 4 år senere byggede hun Drejø Kro & Købmand. Kirstens initiativ havde dog i de år givet en god og tiltrængt indtægt til Huset, der var begyndt at lide under det faldende indbyggertal, der var nede på 150 fastboende. Generationen fra efterkrigsårene manglede på øen, hvilket efterhånden kunne mærkes. Det kneb både med arbejdskraft som med likvid kapital. Efter de gamle vedtægter var alle fastboende ”fødte” aktionærer af forsamlingshuset. Hidtil kunne man klare vedli-

geholdelsen, ved at hente pengene hos aktionærene, nu kneb det. Drejø Ungdomsforening forærede derfor forsamlingshuset 10.000 kr. til hjælp til en ombygning.

Aktieselskabet omdannes til en forening:

I 1973 blev hovedindgangen flyttet om til toiletbygningen, og man sløjfede den gamle forgang, der blev lagt sammen med ”Slyngelstuen”, nu kaldet ”Den lille Stue”. Samtidig blev det gamle, fernise-rede trægulv udskiftet med et nyt, lyst parketgulv i den store sal, og kakkellovnen blev udskiftet med en oliekamin.

I 1979 blev det på en generalforsamling besluttet at ændre de gamle vedtægter således, at man ikke længere var aktionær - med ejendomsret til Huset. I yderste konsekvens så man, at med færre og færre medlemmer, kunne man risikere, at een mand stod tilbage og i realiteten dermed ejede Huset. Derfor blev en nye forening ”Drejø Forsamlingshus” dannet. De nye vedtægter, efter udkast af Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen, der havde sommerhus på øen, blev vedtaget, og man var fremover medlem af en forening og ikke aktionær. Derfor kunne bestyrelsen ikke længere hente penge hos aktionærene, men skulle ud og søge andre midler, når forbedringer var tiltrængt. Man måtte tænke nyt. Tidligere kunne kun aktionærene leje Huset, nu blev der også åbnet op for udlejning til udefra kommende – dog blev overnatning i Huset ikke tilladt.

Der blev søgt midler til en stor renovering:

I 1988 søgte bestyrelsen Planstyrelsen om hjælp til endnu en renovering af huset og fik tilsagn om 120.000 kr. Med hjælp af unge fra Svendborg Kommunes beskæftigelsesværksted, blev de gamle vinduer udskiftet med nye termoruder - uden sprosser - hvad man dengang så som en stor forbedring – ikke mindst på varmeregningen, og den gamle oliekamin blev udskiftet med el-radiatorer. Det gamle køkken blev fornyet, der kom isolering på vægge (uden om kalkmalerierne) og nyt loft i salen, samt lysstofrør i loftet i stedet for de gamle, tunge glaskupler. Toiletterne blev udskiftet, der kom fliser på væggene og klinker på gulvene i begge toiletrum. Der blev tillige givet endnu et bidrag fra Drejø Ungdomsforening på 10.000 kr. For dem blev der indkøbt service til 50 personer.

Huset havde i mellemtiden fået yderligere indtægter, ved at udleje salen to gange om ugen til Drejø Folkeoplysning til kurser i folkedans og gymnastik. Allerede fra 1983 havde Drejø skole brugt salen som gymnastiksal, og havde fået opsat 6 ribber til formålet. Ungdomsforeningen havde indkøbt 2 bordtennisborde, og lejede salen een aften om ugen til øens ungdom. Her begyndte det Kommunale tilskud, idet Ungdomsforeningen søgte Svendborg Kommune om dækning af disse udgifter, da også de nu kunne begynde at mærke det faldende indbyggertal. De fik et tilskud på 10.000 kr. pr. år i de efterfølgende 10 år. Det var en stor hjælp til varmeudgifterne.

Vinduerne skiftes endnu engang:

I 1996 fik det nu 100 år gamle Forsamlingshus endnu engang hjælp fra Svendborg Kommunes Træværksted. De uklædelige og efterhånden utætte termoruder blev udskiftet med nye sprossevinduer med dobbeltglas. Både den store sal og den lille stue fik træ på loftet, samt fik malet de hvidkalkede vægge i nye varme farver. Den lille Stue blev malet i grønne farver, køkkenet blev solskinsgul og Salen rust rød. Bestyrelsen havde købt et stort maleri med 2 skibe af Povl Jespersen, hvorfra den rustrøde farve blev gengivet i væggene. Farven var ikke heldig for maleriet, der efter få år blev ombyttet med et af Povl Jespersens malerier af Teglværket. Der kom florlette gardiner for vinduerne og billeder på væggene - også i den lille stue. Huset blev totalt forandret og utrolig hyggelig og indbydende. Udlejningen gik efterhånden rigtig godt, men noget nemmere blev det, da bestyrelsen langt om længe besluttede at investere i en opvaskemaskine. Rundt omkring i de danske hjem, var det efterhånden blevet hvermandseje, så det var noget, lejerne forventede, der var. De gamle gasblus blev ombyttet med 2 nye komfurer; der kom emhætte, 3 køleskabe med fryser, og bordpladerne blev flyttet og udvidet til at gå langs begge sider ind mod salen. Akustikken, som ikke var for god i Salen, blev der også gjort noget ved – bestyrelsen satte efter mange forundersøgelser flamingoplader under loftet, hvilket hjalp. Der blev indkøbt nyt service, så alt efterhånden var ført ”up to date”. Der var ved at komme godt styr på det gamle Hus – ikke mindst takke være gode bestyrelsesformænd, der lagde sjæl i deres arbejde.

Huset vil altid have brug for vedligehold:

Hidtil havde Forsamlingshuset delt brønd med *Valdemargården*, der havde egen boring, hvilket havde fungeret godt i mange år, men de nye krag, gjorde det ikke muligt at fortsætte. Pålæg om kloakering og tilkobling til den offentlige vandforsyning er uforudsete udgifter, der kan slå økonomien ud af kurs for selv det bedste forsamlingshus. En ekstraudgift på 100.000 kr. kan selv kontingentbetaling ikke gøre meget ved. Der blev igen søgt midler, denne gang hos Mærsk-fonden, hvor bestyrelsen lykkeligt fik til både kloakering og indføring af offentligt vand.

Da det er et gammelt hus, vil der hele tiden være brug for forbedringer og vedligehold. De næste store tiltag, der venter, er: nyt gulv i salen, hvor det gamle parketgulv efterhånden er i meget dårlig stand – den vestvendte mur tager fugt ind med det resultat, at gulvet langs væggen rådner – og de gamle malerier på væggene skaller af, så der skal gøres noget meget snart, hvis de skal reddes, hvilket vil være en stor skam hvis ikke. Dernæst er det gamle tag utæt, og trænger til at skiftes ud.

Det nye Forsamlingshusprojekt:

På generalforsamlingen den 23. febr. 2013 blev det vedtaget, at bestyrelsen kunne gå i gang med at søge muligheder for en totalrenovering. Der var taget kontakt til arkitekt og fundraiser Svend-Erik Fangel, København, som fremlagde skitseforslag på generalforsamlingen og skulle stå for fondsansøgningerne. Bestyrelsen søgte Drejød Beboerforenings boligfond om tilskud på 200.000 kr., hvilket blev bevilliget - med udløsning, når fondsmidlerne nåede 800.000 kr. Fra A.P.Møller-fonden kom tilsagn om 500.000 kr., - fra Fionia fonden - 40.000 kr. og Fonden for Svendborg Sparekasse 100.000 kr. Friluftsrådet har bevilliget 65.900 kr. Drejød Ungdomsforening stoppede den 2. august 2014 og donerede provenuet på 7.450 kr. til Drejød Forsamlingshus. Drejød Arkiv har lavet "Diplomer", som bestyrelsen skal sælge på øen, samt opsat en kasse til frivillige bidrag hos Købmanden. Bestyrelsen håber inden udgangen af 2014 at nå det projekterede beløb 4,5 mill., og kommer forhåbentlig i gang i efteråret 2015, så det står klar til forsamlingshusets 120 års jubilæet i 2016.

Det gamle hus fortæller historie:

Kunne Huset tale, havde det rigtig mange historier at fortælle - nok til adskillige romaner! Siden 1896 har Huset fulgt drejødboernes gang og færden igennem tykt og tyndt. Det har levet med i alle øens fester fra vugge til grav. Hvor mange par, der har mødt hinanden her til et bal, som er endt med et bryllup, runde fødselsdage, børnenes konfirmation – og endelig "den sidste rejse" - ved kun Huset! Mange skuespildrømme har udfoldet sig på de skrå brædder til utallige dilettantforestillinger – mange små prinsesser har udlevet deres drøm til fastelavnsfester – og børn, der har mødt selve julemanden til juletræsfesterne. Mange Harefester og Oldermansgilder har slået deres folder i disse – tidligere – så røgfylde lokaler, hvor røgen kunne være så tyk, at man måtte skære sig igennem, og dårligt kunne se fra den ene ende af salen til den anden. Sundt for helbredet var det ganske givet ikke - men blandet med kortspil, sang, megen grin og festglade, humørfylde mennesker – var det rendyrket hygge for sjælen.

Huset bliver stadig godt brugt, også af mange uden for øen. – Det er Øens vigtigste samlingssted – Øens sociale center – og det skal værnes i mange, mange år endnu.

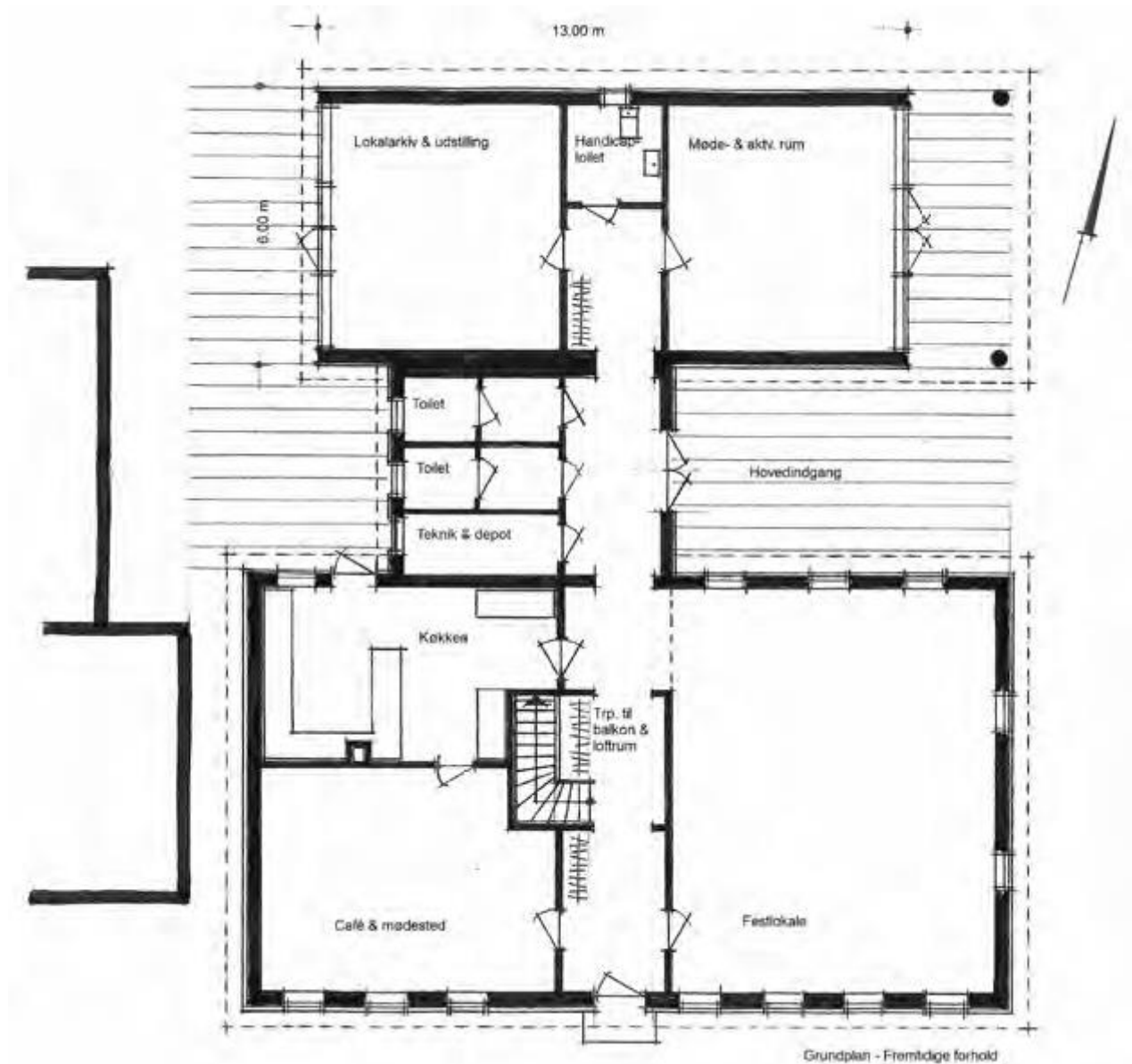

Facade af lærkespån – og solceller på taget – lavenergihus.

Drejø Forsamlingshus

Forslag til om- og tilbygning på 78 m².

Fremlagt på generalforsamling den 23. febr. 2013.

Med i forslaget er et lokale til Drejø Lokalarkiv og bibliotek.